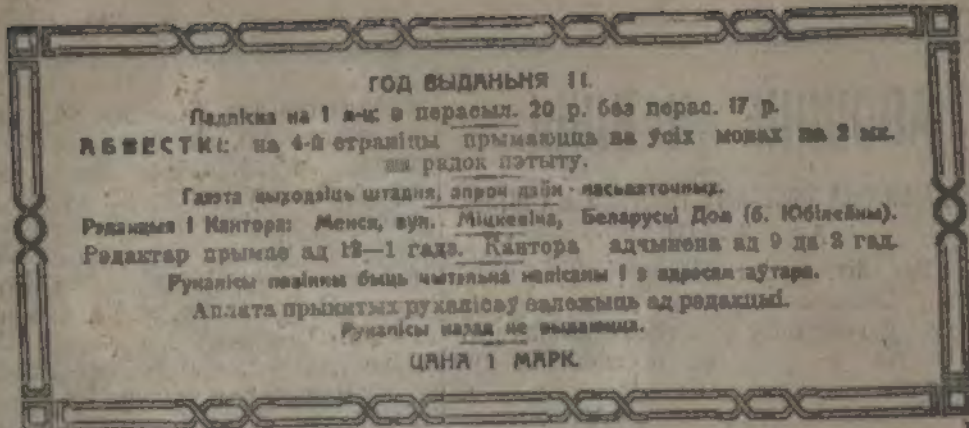

БЕЛАРУСЬ

Штадзенная політычна-эканамічная і літаратурная газета

пад агульным кіраваннем Язэпа Пілсудка

№ 61 (117).

Менск, Пятніца 19 сакавіка 1920 г.

№ 61 (117).

Прывет Бацьку Польскай Дзяржавы Язэпу Пілсудкаму.

Сягодня Начальнік Польскай Дзяржавы Язэп Пілсудкі сьвяткуе свае імяніны. Разам з ім у гэты дзень сьвяткуе Польшча; да гэтага сьвята далучаюцца і сыны нашага краю, пакладаючы на яго надзею, што ён вызваліць беларускі народ з нацыянальнай няволі, злучыць усе беларускія землі ў адну дзяржаўную адзінку і дапаможа беларускаму народу ў справе адбудаўніцтва незалежнай і непадзельнай Беларусі ў федэрацыйнай сувязі ўсіх народаў гістарычнай Літвы з сталіцай у Вільні.

Лёзунгам Я. Пілсудкага ёсць вольнае развіццё вольных народаў. За свае пераконанні ён царпеў пры расійскім царскім уладзе ў вастрогах і ссылах. За гэта сама ён царпеў і ад немцаў.

Арганізуючы ў Аўстрыі польскае войско, ён фармаваў іх з мэтамі барацьбы за незалежнасць і вольнае развіццё польскага народу.

Калі немцы паставілі яму ультыматум аб прысязе на вернасць Аўстрыі і Нямеччыне, ён лепш загадаўся лавіць зноў у вастрог, як адразаць сваім пераконаннямі, і толькі разгром Нямеччыны вызваліў яго з гэтага апошняга палону.

За свой лёзунг—вольні народаў—ён і цяпер кладзе свае сілы ў барацьбе з рэакцыйнымі сіламі, якія перашкаджаюць яму ў працы.

Наш край стаіць вельмі блізка

да сэрца Я. Пілсудкага. Сам радзіўшыся ў гэтым краі, ён добра знаёмы з нявольні і цяжкімі варункамі жыцця беларускага народу.

Прадуючы ў польскай сацыялістычнай партыі, ён прымаў шчырае ўдзяленне ў працы над прасьветаю беларускага народу разам з першымі працаўнікамі ў адраджэнні Беларусі, і ў 1896 годзе ён першы кінуў кліч аб галоўнай мэце—беларускага руху—*Незалежнасць Беларусі*, што і было ўнесена ў праграму Беларускай Сацыялістычнай Грамады.

У бытнасць сваю ў Кракаве ў пачатку дзесяцігоддзя галоў Я. Пілсудкі дапамагаў у беларускіх нелегальных выданнях і ў дастаўцы іх у наш край, дзея папярэня сярэд народу.

Вось якую дапамогу даваў пачынальнікам беларускага руху п. Язэп Пілсудкі тагды, калі гэты рух быў яшчэ зусім малым і абнімаў толькі невялікі лік беларусаў нацыянальна сьведомай інтэлігенцыі.

Цяпер, калі гэты рух ужо абхапіў шырокія народныя масы, якія голасна выказваюць патрэбу незалежнага жыцця дзеля лепшай будучыні Беларусі, мы пэўны, што Я. Пілсудкі, як і раней, прыложыць усе свае сілы, каб здзейсніць тэе ідэалы, ў фармаванні якіх ён прымаў такое жывое ўдзяленне.

Дзеля гэтага мы вітаем п. Язэпа Пілсудкага—аднаго з першых прарокаў *Незалежнасці Беларусі*.

гадзі адклікнуліся на ўхіленне „гістарычнай несправядлівасці, учыненай Польшчай ў 1772 годзе“ і выкарысталі паведамленне соймавай камісіі дзеля таго, каб паказаць польскаму народу нелюбынасць да яго Англіі і тую небяспеку, якая выклікаецца энергічнымі заходамі апошняй узяць у свае рукі вырашэнне ўсходняга пытання.

Нездарма англііскія капіталісты наплываюць у Літву і Латвію. Нездарма англііскія політыкі пашыраюць свой уплыў на ўсходзе. Саўсім ясна: Англія пачынае баяцца Польшчы, бо Польшча пачынае перарастаць самую сябе; яна заходзіць за мяжу сваіх этнаграфічных тэрыторый і пачынае займаць пазіцыю, якая ня менш небяспечна для Англіі, як даваенная пазіцыя Германіі.

Згадзецца, што 15 мільярдаў на ваеннае будаўніцтва ня могуць не настрашыць тых, хто памагаў адбудоўваць вольную Польшчу, але ня думаў будаваць вялікай Польшчы. Рашэнне Польшчы напавіць учыненую ёй „гістарычную несправядлівасць“ выклікае ня толькі агульную трывогу ў яе нядаўных сяброў, яно выклікае гэтак сама патрэбнасць тлумачэння, што Польшча разумее пад выпраўленнем „гістарычнай несправядлівасці“? Польскія імперыялісты разважаюць так: „калі гэтая тэрыторыя, незаселеная народам „рускім“, належала некалі Польшчы, дык яе трэба адабраць ад Расіі і далучыць да Польшчы. Народ, населяючы гэтыя „крэсы“, сам вырашыць сваю долю“. Як, якім парадкам? На гэта польскія імперыялісты да гэтага часу не далі простага адказу.

А тое што яны збіраюцца рабіць у форме „самаазначэння“, ня можа гаварыць аб шчырасці і справядлівасці польскіх імперыялістаў. Вот чаму так энергічна і не без прычыны протэстуюць расійскія імперыялісты, бальшавікі ці конгрэвалюцыянеры,—усё роўна. Яны маюць рацыю, калі кажуць, што землі гэтыя—заходня-рускія акраіны—не заселены палякамі і ня могуць належаць Польшчы. І гэтак сама, як і Польшча, маюць яны право патрабаваць, каб край гэты належыў Расіі. Роўна справядлівы адны і другія імперыялісты, бо роўна справядлівы іх „мэты“ і замеры.

Але на наш пагляд, на пагляд тых, хто жыве ў гэтым краі, хто абрабляе гэтую землю, хто гаворыць гэтаю „простаю“ моваю,—на пагляд беларускага народу—ні палякі ні рускія ня маюць ніякага права на гэты край. Калі жаданне палякоў напавіць несправядлівасць 1772 году—справядлівае ў 1920 годзе, то ў 2068 г. можа стацца справядлівым жаданне рускіх напавіць несправядлівасць, учыненую Расіі ў 1920 годзе.

Але дзвёх праўд быць ня можа. Ёсць толькі адна праўда. Гэта—праўда таго народу, які

сам і толькі сам, можа быць гаспадаром свае зямлі і сам вырашыць сваю долю. Няма польскіх „крэсаў“, няма і рускіх „акраінаў“. Ёсць зямля беларуская, якая павінна належыць толькі беларускаму народу. Вось тая справядлівая пазіцыя, якую павінны заняць усе сумленныя грамадзяне Польшчы і Вялікаросіі.

Расія павінна адказацца ад тых тэрыторый, якія заселены беларускім народам. Гэтыя тэрыторыі цягнуцца далёка яшчэ на ўсход ад мяжы 1772 году. Польшча павінна гэтага патрабаваць ад Расіі, а сама—вырнуцца ў свае этнаграфічныя граніцы. Беларускі народ ня будзе тагды прычынаю спрэчак. Згіне туман, атуляючы аплячаны ад імперыялізму палякоў і расійцаў. Назаўсёды згінуць непаразумныя, спрэчкі і войны; між польскім і расійскім народамі ня будзе асабістых паківтаньняў.

Хоць гэта няпрыемна, але мы павінны сказаць, што да гэтага часу ў пытанні аб „крэсах“ і „акраінах“ ня толькі буржуазна-памешчыцкія, але і працоўныя класы польскага і расійскага народаў, займаюць імперыялістычную пазіцыю. Соцыял-дэмакраты і соцыял-рэвалюцыянеры рускія—савінаўскага тоўку—глядзяць на наш край гэтак сама, як глядзіць на яго партыя польскіх соцыялістаў. Адны і другія трымаюцца „акраіна-крэсаўскага“ пункту пагляду. Адны і другія граюць пад дудку імперыялістаў захаду і ўсходу, адны і другія ня могуць адагнаць ад сябе „акраіна-крэсаўскага“ туману.

Трэба, ўрэшце, зрабіць гэтаму канец. Прышоў момант, калі „акраіны“ альбо „крэсы“ якой-небудзь дзяржавы становяцца небяспечнымі дзеля існавання самой гэтай дзяржавы. Англія, якая з вялікаю ахвотай ішла насустрач справядлівым патрабаванням Польскага народу, цяпер становіцца яму панярок дарогі. Заўтра сьледзім за Англіяй можа пайці Францыя, пазаўтра—Германія.

Польшча, з маўчаліваю згодаю сваіх сацыялістычных і радыкальных кругаў, твораць памылку, якую пасля трудна будзе паправіць. Ён раздзеліць між сабою і расійскім народам часткі Беларусі і Украіны. Але польскі народ лепш за другіх ведае, што пасля ўсякага падзелу прыходзіць цяжкая паківтаньне. А каб некалі ня было расплаты за падзел Беларусі і Украіны, Польшча і Расія павінны, ўрэшце, пайці па адной справядлівай дарозе, гэта дарога—адказ ад „крэсаў“ і „акраінаў“.

— Прэч усялякія „крэсы“ і „акраіны“—вот той лёзунг, за якім павінны рушыць усе лепшыя сыны польскага і расійскага народаў. І калі польскі народ возьме на сябе гэтую ініцыятыву,—беларускі народ ў момант свайго дзяржаўнага адраджэння гэтую дапамогу будзе помніць. Г.—рм.

Прэч „крэсы“ і „акраіны“!

Офіцыяльнае паведамленне соймавай камісіі заграначных спраў, падпісанае старшынёю камісіі п. Грабскім і змяшчаючае ў сабе асновы тых патрабаванняў, якія маюць быць абвешчаны савецкаму ўраду, не асталося безрэзультатым. Яно пакінуло пэўнае уражанне, як у самой Польшчы, так і па-за межамі яе.

Польскія соцыялісты падалі ў Сойм запыт, з прычыны таго, што рэдакцыя гэтага паведамлення была наўмысна заблутана і погляды большасці камісіі былі няправільна паказаны.

Рускія эмігранцкія кругі ў Парыжы моцна запротэставалі, лічачы, што Польшча замераецца на суверэнныя расійскія землі.

Бальшавікі, гэтак сама лічачы гэтыя землі за „каранныя расійскія“, выкарысталі паведамленне соймавай камісіі дзеля сваіх агітацыйных мэтаў, укладваючы ў разуменне чырвонаармейцаў не адно сацыяльна-класавы, але і нацыянальны матыў у вайне Расіі з Польшчай.

Захад гэтак сама аказаўся. Як вядома, Польшча нядаўна адтрымала ад Антанты право „вольнай рукі“ ў справе вырашэння ўсходняга пытання. Але замер польскіх імперыялістаў выклікаў трывогу ў пэ-

рых політычных кругах, і Антанта, як-бы мяняючы сваю пазіцыю ў „ўсходнім пытанні“, паставіла паслаць у Расію спецыяльную міжнародную камісію. Гэтым у Польшчы не адбіраецца право вырашэння цяпер польска-бальшавіцкай спрэчкі, але пытанні аб граніцах і тэрыторыях ужо ня будуць вырашаны без дачынення дзяржаваў Антанты.

Аб гэтых-жа пытаннях у дзяржаваў Антанты няма згоднай думкі. Быў момант, калі коштам крыві і надзвычайных натугаў польскія імперыялісты маглі дабіцца таго, каб Польшча стала сапраўды вялікай дзяржавай. Гэта магло-б адарывацца тагды, калі-б Польшча зыніштожыла бальшавізм і калі-б на зымену бальшавізму ў Расію ня прышоў імперыялізм ў асобе папрыклад, Дэнкіна, Калчака. Польшча тагды, разумеюцца не надоўга, затрымала-б у сябе тэрыторыі, якія яна патраціла ў 1772 годзе.

Цяпер стан рэчы моцна перамяніўся. Антанта больш не падтрымлівае Польшчу, а Польшча ня слухае загадаў Антанты. Англія выразна і катэгорычна даводзіць, што Польшча не павінна быць такою, як гэтага хочуць некаторыя кругі польскага народа. Францыя покуль што яшчэ згаджаецца з замераў польскіх імперыялістаў. Францускія офіцыялы вельмі опа-

АПОШНІЕ НАВІНЫ.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ ПОЛЬСКАГА ГЕНЭРАЛЬНАГА ШТАБУ.
Ад 16—III.

Бел.-Літ. фронт. К поўначы ад Дры-
сы і ў Валынскім раёне наш патуль
акружыў і захапіў у палон большаві-
кіе пасты ў ліку 42 чалавек і 1 ку-
лямёт.

На паласе к усходу ад Маанру во-
раг наводзіць парадак у сваіх разбі-
тых вайсковых часцях, дадаець сілы і
робіць энергічныя высьледаваньні.

Варожая артылерыя абстрэльвала
нашыя пазіцыі ў Рагачоўскім раёне,
к поўдню ад Наваград-Валынску. Адна-
часна вораг цяжкаю артылерыяю аб-
стрэльваў лінію чыгункі ў раёне Буць-
кава.

Сірыя—каралёўства.

КОПЭНГАГЭН, 15—III. Як паве-
дамляюць з Лёндану, эмір Пайауль аб-
вясціў сябе каралём Сірыі.

Забойство расійскіх генэралаў.

ВЕНА, 15—III. В Маскве паведам-
ляюць, што белагвардзейскія салдаты
напалі на чыгвік, у якім ехалі вядо-
мы кат Украіны генэрал Брыдаў. Адна-
часна забіты і генэрал Стэсэль.

Генэральная забастоўка ў Польшчы.

ВАРШАВА, 16—III. Цэнтральная
рада рабочых дэпутатаў Варшавы са-
гомі П. П. С. паставіла абвясціць
генэральную забастоўку ў Варшаве з
17, а ў іншых месцах Польшчы—з 18
сакавіка, аж да зьмены ўрадам політы-
кі ў адносінах да рабочых.

Пераварот у Нямеччыне.

Паразуменьне між старым і новым ура-
дам.

Імперскі ўрад паведамляе: Подлуг
жадаваў старога ўраду Эбэрт—Носке,
пачаліся перагаворы паміж старым і
новым ўрадам. Павінен утварыцца га-
бінет на агульных дэмакратычных асно-
вах, у які ўвайшлі б фэвэрыя міністры
ранейшага габінэту. У працягу двух
месяцаў павінен адбыцца выбары рэйх-
стагу і прускага лэндтагу. Адначасна

адбудуцца так сама выбары прэзыдэн-
та рэспублікі, які будзе выбірацца на-
родам. Ціперашняму прэзыдэнту будзе
прапанавана, каб ён астаўся на сваёй
пасадае да таго часу, пакуль ня будзе
выбраны новы прэзыдэнт. Утворыцца
рабочая камэра. Абодва ўрады выдалі
супольную адозву, якая вымагае опи-
неньня забастоўкі, бо яна зьяўляецца
праступкам проці нямецкага народу.

Новы ўрад выдаў адозву пад на-
зовай „да ўсіх“, дзе зацвярджаецца,
што ранейшы ўрад адняў назад адозву
аб генэральнай забастоўцы і што пача-
ліся перагаворы між старым і новым
ўрадам. Ход перагавораў тэарэтычна і
рэальна, што ў хуткім часе ўтворы-
цца новы ўрад на шырокіх дэмакратыч-
ных асновах.

Умовы між ўрадамі.

Паміж старым і новым ўрадам
вядуцца перагаворы праз пасрэдніцтва
б. прускага міністра дарог А. М.
саксонскага генэрала Мэргера. Перага-
воры вядуцца вольна на якіх асновах:
абодва ўрады, Баўэра і Капа, падляюцца
ў адстаўку. Эбэрт, які выбраны за прэзы-
дэнта канстытуцыйным чынам, пры-
знаецца абсалютна старанам і ўтвораць
новы габінет міністраў, у які ўвайдуць
прадстаўнікі ўсіх партыяў. Хутка бу-
дуць уладжаны новыя выбары парля-
мэнту.

Варункі прызначэньня ўраду Капа.

Як паведамляюць з ўрадовых кру-
гоў—профэсійна-навуковыя саюзы горна-
водакіх рабочых на канфэрэнцыі паста-
навілі: 1) захаваньне рэспубліканскай
формы ўраду, 2) утрыманьне ў сіле
устава аб фабрычных радах, 3) забесь-
пячэньне праў рабочых. Урад, які
як выцяляецца, стаіць на грунце кон-
стытуцыйным, гатуе варункі гэтае пры-
няць.

Новы ўрад Капа.

Бюро Вольфа паведамляе, што ў
новым габінэце будуць уступіць паступо-
выя політкі: Вітэфельдт—загранічных
спраў, Ягаў—унутраных спраў, Трауб-
асветы, Шыле—сельскае гаспадаркі,
Бавг—грамадзянскія справы, Зумбройх—юсты-
цыя, а так сама адзін сацыяліст.

Рэакцыя і камунізм.

Вайсковыя кругі прызнаюць, што
нічога войска нечым падхадзім да
новага ўраду. Войска падлівае Нямеч-
чыну, так сама і цывільная міліцыя вы-
казалася за новы ўрад. Але вараз з дру-

гога боку, паміж рабочымі пудзёвай
Нямеччыны і паўночнай Нямеччыны,
прыкмячаецца рух на карысьць рэспуб-
лікі радаў.

15-га г. м. адбылася ў Берліне
першая стычка паміж узброеным нася-
леньнем і войскам.

Саветы ў Нямеччыне.

У Лейпцыгу 15 г. м. дайшло да
сур'ёзных стычак між насяленьнем і
войскам. З абодвух бакоў забіта да 50
асоб, ня лічачы раненых, аб'яўлена ге-
нэральная забастоўка, па ўсёй Саксоніі
стаяць чыгвікі і трамваі.

У Саксоніі арганізоўвацца савецкіе
ўрады. Заходнія нямецкіе правінцыі
так сама маюць нахіл арганізаваць са-
вецкую ўладу.

Генэральная забастоўка.

Усе завадскія саюзы ў Берліне аб-
вясцілі генэральную забастоўку. Неза-
лежныя сацыялісты паставілі скінуць
ўрад Капа ня глядзячы ні на што.

Вайсковая інтэрвэнцыя коаліцыі.

Парыжскія газеты паведамляюць,
што маршал Фош вехаў у Майнц, дзе
выдаў загад, каб французскае войско
было выхавана да бітвы. Французскія
гарнізоны ў Майнцы, Кобленцы і інш.
павялічаны.

Францускі прадстаўнік у суботу
ўвечары пакінуў Берлін, асталіся толькі
афіцэры, якія маюць так сама хутка вы-
ехаць у Францыю, бо яны ня могуць
прадаваць з новым ўрадам. Прадстаўні-
кі Англіі нібы аб'явілі, што ў выпадку,
калі нямецкі ўрад ня будзе выправіць
версальскага трактату, дык Англія зноў
выдасць загад аб блэкадзе Нямеччыны.

Міравыя перагаворы.

У Камісіі заграначных спраў.

16 сакавіка адбылося тэмае па-
сяджэньне Соймавай Камісіі загранач-
ных спраў на якім міністар загранач-
ных спраў Патэк зрабіў даклад аб
рэзультатах перагавораў з Літвой і Фін-
ляндзіяй. Камісія эгадзілася з дакладам.

Варшава—цэнтр усходняга пытаньня.

Варшаўскі карэспандэнт „Экспель-
зыёр“ піша: Варшава робіцца цэнтрам
новай міравой канфэрэнцыі, і запутанае
міравае пытаньне тут урэшце разьвязь-
ца. У варшаўскай канфэрэнцыі прыма-
юць удзельце дырэктывна зацікаўленыя
народы: Польшча, Фінляндія, Румынія,

Латвія, Украіна і мажліва, што прыедуць
прадстаўнікі каўкаскіх народаў.

Польскія умовы, подлуг слоў ка-
рэспандэнта, умераныя і маюць сваёй
мэтай стварыць прыхільнае суседзтва
адносіны з расійскім народам.

Палікі жадаюць міру; усё залежыць
толькі ад таго, каб большавікі эгодзілі-
ся склікаць устаноўчы сойм, каб раты-
фікаваць міравы трактат.

Сварга на Польшчу.

Савецкі ўрад Расіі і Украіны зьяв-
ляюцца да дзяржаў Антанты з нотай, у
кай той скардацца на тое, што Польш-
ча пачала наступленьне проціў Расіі
ў той час, калі большавікі прапанавалі
Польшчы ўтварыць мір.

Пратэст саветаў проціў польскіх варункаў.

Савецкі ўрад разаслаў радыё на
ангельскай мове, у якім піша: Эк-
стравагантскія варункі міру, прапанова-
нага праз польскі ўрад, узбудзілі глы-
бокае абурэньне ў расійскіх масах. Яны
запэўняюць, што гатовы зьявіцца са-
вецкую рэспубліку да апошняй каплі
крыві ад новай напасьці.

У Польшчы.

Выезд нямецкай місіі з Польшчы.

8 прычым перавароту ў Нямеччы-
не, у польскім ўрадзе зьявілася ня-
пэўнасьць у тым, ці маюць цяпер сілу
поўнамоцтвы нямецкай дэлегацыі, якіе
цяпер знаходзяцца ў Варшаве. Паста-
ноўлена пачакаць, пакуль сытуацыя
выясніцца.

Партыйны зьезд П. П. С.

Начальная Рада П. П. С. склікае
на 21 мая партыйны зьезд у Варшаве.

Польска-украінскія адносіны.

Львоўскі „Вперед“ паведамляе аб
гутарцы Начальніка Дзяржавы з Пят-
люрам і Лавіцкім.

Начальнік Дзяржавы казаў, што
скара адновіцца праца польска-украін-
скай канфэрэнцыі, апроча таго, зацві-
справу прызнаньня самабытнасьці Ук-
раінскай дзяржавы з боку Польшчы і
коаліцыі, так сама крапуцца аклікаваньне
украінскім ўрадам устаноўчага сойму
і цікавіцца поглядам Мазэны на сучас-
нае становішча Украіны.

Між іншымі Лявцікі меў аўдыенцыю
у справе выдому „каміянага ішч-
дэнт“; п. Начальнік запэўніў, што гэ-
ту справу разглядаў і даручыў кампа-
саваць украінскі ўрад.

М. Туган-Барановіч.

Аб коопэрацыйным ідэале.

I.

Коопэрацыя зьяўляецца новай формай грамадзян-
скай гаспадаркі, якая можа мець усьляго толькі пры-
поўным моральным пад'ёме ўсіх сяброў гэтае гаспа-
даркі. У гэтым ёсьць глыбока—прынцыповая розьніца
коопэрацыі ад капіталізму.

Капіталізм зьяўляецца да грубых інстыктаў
людзкой натуры—да інстыктаў эгоізму. Жаданьне
статкі багатым, жаданьне мець уладу, страх утраты
заработкаў—вось асновы матывы людскага жыцьця
ў капіталістычным грамадзянстве.

Чалавек пры капіталістычнай уладзе робіцца слу-
гой капіталу; а капітал зьяўляецца прадуктам таго-ж
самага чалавека. Вось дзея чэго капіталізм мае ў
сёбе вешта праціўнае людскай прыродзе, вешта зусім
венарнасьці. Рэч, зробленая рукамі чалавека, стано-
віцца яго ўласным панам.

У гэтым ёсьць свой асобны фэтышызм капіталі-
стычнага ладу, прырода якога гэтак геніяльна была
раскрыта Марксам у яго знамянітых страціках аб та-
вары-фэтышы. Як драўляны балван, зроблены ўласнай
рукай дэйкара, становіцца для яго богам і адзінцай
дэйкару, што гэты балван кіруе ўсім яго паступкам,
так сама і прадукт працы цывілізаванага чалавека ста-
новіцца, у чэго панаваньне капіталізму, панам гэтага
самага чалавека і азначае сабой у яго ўласныя вачох,
яго паступкі.

Звычайным абразом гэтага панаваньня рэчы над
чалавекам пры сучасным парадку гаспадаркі, зьяўля-
ецца улада грошай над людзкасцю, улада золата.

Золата, ці, інакш кажучы, капітал пануе над
ўсім сьветам. І ня толькі пролетары, работнік, пазба-
ўлены спосабу вырабу, знаходзяцца пад уладай капі-
талу, пад гэтай-жа уладай знаходзяцца і самі капіта-
лісты, служачы залатому балвану.

Дужа цікава ў гэтым сьвеце асабістае жыцьцё
найвялікшых сучасных капіталістаў, амерыканскіх міль-
ярдэраў. Гэтыя людзі—Гульды, Моран, Рокфэльтэры,
якія маюць ці мелі нязвычайнае грош—капітал, менш
ўсяго карыстаюцца сваёй гаспадарскай уладай дзеля
адвальнасьці сваіх ўласных патрэбаў. Яны ня стаяць
жыць „у сваб адвальнасьці“, яны ня трацілі сваіх
надта вялікіх багацьцяў на роскіш і хаценьні аса-
бістага густу.

Наадварот, гэтыя людзі, якім усё было так дасту-
пна дзеля адвальнасьці сваіх жаданьняў,—у сваім
асабістым жыцьці былі прыкладам рупнай працы, а
часам проста і самазьяўнасьці.

Скрамная і ўмяркованая яна, адна ад усялякіх
забаваў і бязгэтунай працы, якая да канца захоплі-
вала ўсю іх духоўную і фізічную энэргію—гэткае
было жыцьцё гэтых вялікіх паноў і разам саў капіталу,
прадстаўнікоў—у вачах грамадзянства—улады золата,
але, у сваю чаргу, падзявольных капіталу, праўда, ў
другім сьвеце, чымся работнікі.

Гэтак чынам, і капіталісты і работнік пры капі-
талістычным парадку грамадзянскага жыцьця, падзя-
вольныя капіталу, хаця і ў рознай форме і сьвеце.

Пры гэтым уладаром гэтага сьвету зьяўляецца
не чалавек, хаця-б і капіталісты, а неасвабодная сіла
грамадзянскіх адносін капіталістычнай сьстэмы, сіла,
якая пануе над усім капіталістычным грамадзянствам
—капітал.

Коопэрацыя зьяўляецца зусім іншай сьстэмай
гаспадаркі. Тут пануе не капітал, ня рэч, а чалавек,
асоба. І дзеля ўлачнага разьвіцьця коопэрацыі, трэба,
каб у душы чалавека існавала не жаданьне зрабіцца
багатым, а пачуцьцё грамадзянскай солідарнасьці, га-
тоўнасьць ахвироваць асабістае інтарэсы дзеля
інтарэсаў грамадзянскай групы.

Вось дзея чэго коопэратывная гаспадарка вельмі
патрабуе падгатоўкі адпаведнага чалавека.

Коопэрацыя затрачывае дужа вялікіе сумы на па-
дзяньце духоўнага разьвіцьця сучаснага грамадзян-
ства арганізоўваць бібліятэкі, музеі, рознага тыпу шко-
лы, курсы, лекцыі, народныя дамы; коопэрацыя ідэе
спыхам ня толькі чыста сваіх ідэалістычных матываў,
але і свайго правільна эразумелага гаспадарскага інтар-
эсу. Бо для дасягненьня сваіх гаспадарскіх мэтаў,
коопэрацыя павіна перш за ўсё стварыць чалавека,
адольнага ёй служыць.

Коопэрацыя можа удачна разьвівацца толькі ў
атмосфэры энтузіязму, найбольшай захопленасьці вы-
сокімі цэлямі. Энтузіязм гэтак сама патрэбен коопе-
рацыі, як капіталізму—жаданьне багатыня.

Спрабуючы нарысаваць сабе вобраз найлепшага
капіталістычнага гаспадаркі ў очане людзей з псыхі-
чным укладом першых хрысьціян,—ці не зьявіцца гэтка
вобраз унутрана нярэчным? Хрысьціянскі пустыннік,
які спужаўся на біржы, грывіцянскі мучавік, які лі-
чыць сваё зносі і склалі капіталы,—усё гэта дайка,
немагчыма і вэнатуральна.

Гэтак сама немагчыма коопэрацыя сярод людзей,
якія ня маюць грамадзянскай солідарнасьці і думаюць
толькі аб сабе.

Але ў той час, калі капіталізму ня трэба клапа-
ціцца аб стварэньні чалавека, патрэбнага яму, бо аб
гэтым досыць паклапацілася сама прырода,—коопэрацыі
трэба стварыць свайго чалавека з вялікімі труднась-
цамі, дзеля таго што ўвесь сучасны лад вядзеньня
гаспадаркі падгатаўляе ў чалавеку зусім ня тое ду-
хоўнае адзінкі, якіх вымагае коопэрацыя.

Коопэрацыі трэба ісьці проці сучаснага кірунку,
ствараючы сустрачны гістарычны кірунак, які павінен
перамагчы кірунак капіталізму.

І коопэрацыі ўладца перамагаць капіталізм. Каж-
ны год арганізоўвае ўсё новыя і новыя тысячы коопе-
ратываў, далучаюцца ўсё новыя і новыя мільёны пра-
цаўнікоў да вялікай коопэрацыйнай арміі ўсяго сьвету.

Але перабы і заваяваньні коопэрацыі магчымы
толькі пры разьвіцьці коопэрацыйнага пад'ёму і энту-
зіязму.

Вось чаму ў коопэрацыйнай літэратуры звычайна
так магутна зьвіць ідэалістычны матыв. Ідэя ня ўся
папулярная літэратура аб коопэрацыі—ўсё гэтыя бра-
шуркі і лістоўкі, коопэрацыйныя календары, журналы
і газеты, якія разнаходзяцца сярод мільёнаў коопе-
ратываў,—ўсё яны зьяўляюцца ў большай ці меншай
ступені хвалебнымі гимнамі коопэрацыі, больш ці менш
удачнымі спробамі паказаць вялізарнае значэньне, сілу
і маральнае хараство коопэрацыі.

Праўда, навуковае бадзеньне павіна падыходзіць
да коопэрацыі з такім-жа бязінтарэсоўным аналізам,
як і да ўсякай іншай рэчы. Але коопэрацыйная про-
паганда ставіць сабе іншыя мэты і зусім пачунае зьяв-
ляецца ня толькі да розуму, але і да пачуцьця чла-
века, стараючыся заваяваць чытача яркімі вобразамі
пекнага мэтаў коопэрацыйнага руху.

Пры гэтым становіцца справа і для навуковага
збаданьня коопэрацыі пытаньне аб канечнай мэце ко-
опэрацыі,—аб коопэрацыйным ідэале—мае дужа вялі-
кую вагу.

Чэго, нарэшце, дамагаецца коопэрацыя—ці са-
праўды яе канечныя мэты гэтыя вялікія, як думаюць
коопэратывы?

Што мэты коопэрацыі прыгажэйшыя, чым-ся капі-
талізму, гэта зусім эразумела і даводзіць аб гэтым не-
патрэба.

Але шмат хто (нават і коопэратывы) думае, што
мэты коопэрацыі могуць быць вышэйшымі і прыгажэй-
шымі толькі пры параўнаньні з мэтамі істэрудачай га-
спадарскай сьстэмай—капіталізмам.

Коопэрацыя вырасла на капіталістычным грунце
і жыве сакамі капіталістычнага грамадзянства. Увесь
сёньня сучаснай коопэрацыі ёсьць у тым, каб эмаганца
з рознымі формамі капіталізму. Коопэрацыя, якой яна

„Злучаная Літва“.

Пад гэтакім назовам у Вільні па-чаю выходзіць тыднёвік у літоўскай і польскай мовах, паралельна. У абвешчаны да грамадзян Белаі Русті редакцыя паведамляе, што хоча выдаваць сваю часопіс і ў беларускай мове і толькі з тэхнічных прычын прымушана часова стрымацца; але мае надзею, што ў кароткім часе перамогуць усе перашкоды і выдадуць сваю часопіс у грэх мовах.

У папярэднім артыкуле першага нумару редакцыя „Злучанай Літвы“ гэтак адзначае праграму свайго журналу.

„Выдаючы новую часопіс, мы павінны паказаць мету, да якой ідзем. Галоўную нашу мету становіць тое, што мы хочам бачыць усе літоўскія землі, злучаныя ў адно „незалежнае“ цэла. Землямі Літвы лічым тую, якіе належылі да яе ў часе панавання на-шага першага караля Міндоўга (пам. 1263 г.) ажно да 1772-1795 г.; гэты абшар Літвы заклячаў былі ў сабе: Беларусь, апрача таго, да Літвы павінны на-лежыць г. зв. літоўскія Усходнія Пру-сы, шматлікія катых ад 1422 г. бы-ло пад цяжкім ярмом і цяпер хоча прыналежаць да нашай супольнай ба-цькаўшчыны. Другіе часопіс, выдава-ны ў літоўскай мове, трываюць ін-шага пагляду. Кажуць яны, што Літва павінна быць утворана з земляў, кото-рыя засяляюць людзі, якія гавораць толькі палітоўску; а земляў, дзе пануе мова беларуская, або польская, усяго гэтаўскі прылучыць да Літвы, колькі гэтага вымагаецца з пагляду эканаміч-кага. Інакш кажучы, Літва павінна быць утворана з этнаграфічна-літоўскіх зямель з эканамічнымі напярэжымі. А іныя землі, якія за даўных часоў на-лежылі да Літвы, хоць там людзі і не гавораць палітоўску, але і цяпер хочуць ісьці разам з намі, паводду іх пагля-ду, мы павінны былі-б адкінуць і астаціць іх за сьцяной Літвы.

Але ў гэтым выпадку будучына нашай бацькаўшчыны няпэўная і ня можа быць вырашана, бо нам самім гэта прынесла-б шмат прычрасці, а так сама ня можа крыўдзіць тым, з якімі мы былі заўсёды ў аднасьці ад самага пачатку ўтварэння дзяржавы.

Апрача таго, калі-б гэтая справа

была гэтым спосабам развязана, дык народ беларускі быў бы раздзелены на дзве часткі, з якіх адна была-б пры Літве, а другая яшчэ дзе-небудзь. Але я ня веру, каб беларускі народ сьмяй-на паглядзеў на гэтакую дзяліцьбу. Ды мы і самі на гэта ня згодзімся, бо гэта нягодна з хрысціянскай навукай: „не рабі другому таго, што табе выміла і чаго не хацеў-бы, каб табе рабілі“. Гэ-тая развязка гэтага пытання тым больш немагчыма, што беларусы часта выказвалі жадаць астаці з намі.

Калі-б мы не ўзялі да Літвы зем-ляў Горадня і Менску, дык без карыс-ці сабе, мы зрабілі-б нялітарную краў-ду жыхаром гэтых мясцовасцяў; іхне продкі з нашымі продкамі тварылі Лі-тоўскую дзяржаву і бараніліся ад кры-жакоў, немцаў, расійцаў, палюкаў і та-тараў. Цяпер іхне ўнукі павінны аста-ці за сьцяной толькі дзеля таго, што ня ўмеюць палітоўску. Далей, трудна паверыць, што адна частка Літвы, якая знаходзіцца сёння ў руках Ковенскага ураду, магла праз даўжэйшы час утры-мацца, як незалежная дзяржава. Невя-дома, ці французы і ангельцы пры ця-перашніх варункх згодзяцца прызнаць Літву, як незалежную дзяржаву ў поў-ным значэнні гэтага слова, гэтак сама, як не прызнаюць Італіі і Эстоніі.

Ведама ўсім, што немцы яшчэ зусім ня выракліся ў душы „Drang nach Osten“, яны яшчэ ўсё хочуць ісьці на ўсход сонца, хочуць падрасці, коры-чыцца цэлаю мільёнамі народаў і з гэтай мэтай хацелі-б уярзіць тую ці іншую слабішую дзяржаву. Зразумела, што Францыя ня можа не неспакоіцца, ба-чучы, што яе заклятыя ворагі могуць узмацавацца, і трудна паверыць, што пры гэтых варункх яна прызнае „неза-лежнасць Літвы“.

Гэтак сама і Англія не хацела-б бачыць Нямеччыну дужай. Наперад ве-даючы, што гэтыя малыя народы, якія жывуць паміж Расіяй і Нямеччынай, маглі-б зусім самабытна быць незалеж-нымі дзяржавамі, коаліцыя жадалася-б пакінуць іх пры Расіі, даўшы ім якую-кольне аўтаномію. Мабыць, Расія зга-далася-б даць ім некую туманную аў-таномію, але і гэта ясна, што кудзак расійскай улады хутка-б развееў і гэтую туманную аўтаномію. З усяго вышэй

сказанага відаць, што Літва, хочучы быць незалежнай дзяржавай, ня можа кіраваць сваёй палітыкай ані ў бок Расіі, ані ў бок Нямеччыны,—але павінна ісьці разам з тымі народамі, якія жывуць паміж гэтымі дзяржавамі і якія былі гэтым дзяржавам паднявольныя. Мы павінны ісьці да поўнай незалежнасці побач з латышамі, эстонцамі, на поў-нач—з фінамі, а на ўсход і паўдзень—з беларусамі, палюкамі ды украінцамі. І гэтым чынам мы павінны ўтварыць сілу, з каторай павінны будучы лічыцца найдужэйшыя дзяржавы. Немцы не маглі-б узмацавацца на наш кошт і тым самым ухілілі-б небяспеку, пагра-жаючую Францыі з боку Нямеччыны, што непажадана і для Англіі.

Каб гэтак справа алажылася, дык ані ангельцы, ані французы ня ставілі-б нам перашкоду ў будаванні нашай незалежнасці, але, наадварот, дапама-галі-б. І вось, дзеля пашырэння гэтай палітыкі мы і выдаём гэтую часопіс.

Як бачым, мета новай літоўска-польскай часопісі вельмі сымпатычная. Яна палітае ў тым, каб адбудавань бы-шае Вядзікае Кн. Літоўска-Рускае. Але мусім зазначыць, што тут шмат што туманна і неразумела. Гэтак можна спадзявацца, што зьявіцца людзі, кото-рыя паставяць сабе за мету адбудавань былых імперыі Візантыйскую і Рым-скую. Гэта адно.

А другое,—што гэтае мае значэнне: наш першы кароль Міндоўг? Чыя—наш? Літоўскі, беларускі і польскі? Але пры Міндоўгу палюкаў на Беларусі зусім ня было. Тут некая імгавіда, каторую можна назваць літоўскім інтэрнацыя-налізмам, каторы ўтопіцца ў польскім інтэрнацыяналізме, а гэты апошні—ў расійскім і г. д., бо ўсе гэтыя народы некі час жылі супольна. Абсурд.

Цотым, друкаваньнем гэтай гіс-торыі Літвы, якую напісаў ксёндз Віо-конт, нельга прыдбаць сабе прыліч-каў. Гэты зломасць апісвае гісторыю Літвы па катахізм расійскага гісторы-ка Іванскага. Для нашага часу гэта ўжо крошчу старавага.

На злучанай гістарычнай Літве, а федэрацыя незалежнай Беларусі, Літвы і польскіх зямель на Літве з агульнай сталіцы ў Вільні становіць задачу на-шага часу.

К.

На пярэдадні дзяржаўнага бан-кратства Нямеччыны.

Самае мудрае слова ў 3. Эўропе нягугу і ў Нямеччыне ў асобку гэта салюта. Хто цяпер не гаворыць аб ва-люце? Цяпер усе і ўсёды гавораць аб валюце. Да гэтага слова ўсё часцей прыбаўляецца: „дзяржаўнае банкруцтва“.

Варстат, што друкуе грошні, пра-цуе без перастанку. Папярковы „при-быткі“ растуць, а фінансавыя палажэнне з кожным днём становіцца горшым.

Нямеччына выпусціла апошнім часам блізка 50 мільярдаў папярковых грошай, ня кажучы ўжо пра ваенную пазычку. Магнэсцы, выданыя Нямеч-чынай Антанце, адрываюцца ў 38.722 мільёна марак золатам; апрача гэтага, яна павінна яшчэ аддаць Савязьвікам вялізны лік хварб і жыўлы. І вы-дае, што ў Нямеччыне і ўдзельні ўночы друкуюцца папярковыя грошы. Значэнне папярковага патоку трудна апаіць. Кожная лішняя марка павліч-вае цану на тавары.

Ці здолее Нямеччына вытрымаць свой фінансавы крызіс? Не эканамічная сіла выцярпаецца. Антанта можа, ра-зумеюцца, саўсім зруйнаваць яе прамы-словасць, але тут паўстае пытанне: ці згодзіцца на гэта Францыя? Нямеч-чына, згодна з міравымі умовамі ў Вер-салі, абавязана заплаціць Францыі вя-лізную контрбуцыю. Калі Нямеччы-на, як эканамічны фактар, будзе зруй-нована, то зусім натуральна, не з ка-га будзе спаганяць контрбуцыю, і фінан-сы Францыі падерняць паражэнне.

Патрэбна іншая палітыка на эка-намічным грунце, каторая выведзе Эўро-пу з фінансавога крызісу.

С. З.

У савецкай Расіі.

У Петарбурзе.

Дзісны „Times“ падзе вось якіе весткі аб істнуемых у Петарбурзе цэнах: Хлеб—450 р. фунт, мук—500—700 р., валовае мяса—550—600 р. сьвініна—720 р., соль—300 р., масла—2600—2800 руб., сярнічкі—75—100 р. за каробачку, папярсы па 11—13 р. штука, білет трам-вайны—4 р., газета найтаньвейшая—12 р. 60 к., мыло—700—800 р. фунт. Тым часам пэньсі наагул плаціць ні-кіе. Школы ад кастрычніка зачынены з прычыны нястачы ападу.

цяпер рэальна істае, нават трудна сабе прыдумаць без капіталізму і прыватнай уласнасці.

У аснове сучаснай кооперацыі, бязумоўна, ляжыць прыватная уласнасць і ня толькі уласнасць, але і капіталістычная эксплуатацыя працы. Складкі (pay), працэнты на капітал, наймная праца—што-ж гэта, як не элементы капіталізму?

Шмат пераконаных апалагетаў кооперацыі зьяў-ляюцца гэтак-сама пераконанымі ворагамі сацыялізму і прыхільнікамі грамадзянскага ладу, які мае ў сваёй аснове прыватную уласнасць.

Ня кажучы ўжо аб гэтых гістарычных дзеях кооперацыі, як Шульц-Даніч, увесь сьветапагляд яко-га наскрозь быў правінуты дробна-буржуазным ду-хам, і цяпер яшчэ большасць кіраўнікоў кооперацыі не стаіць на грунце сацыялістычнага сьветапагляду.

Толькі ў тых краях, дзе кооперацыя зьявілася на практыцы з палітычнымі партыямі, мы бачым моцны кооперацыйны рух, які ў прынцыпе прызнае сацыя-лізм. Але і тут, побач з сацыялістычнай кооперацыяй, мы спаткаем кооперацыю, якая вельмі ворага адносіцца да сацыялізму.

Аднак трэба адзначыць, што і сацыялістычная ко-операцыя так сама, як ліберальная і консерватыўная, будзе свай гаспадарку на буржуазнай аснове.

Грашовыя складкі, працэнты на капітал і найм-ная праца—адналькова ўжываюцца ўсякай коопера-цыяй, незалежна ад яе партыянскай.

Няма нічога дзіўнага, што кооперацыйныя іде-алы (нават сацыялістычнай кооперацыі) зьяўляюць сваю найбольш прыхільнасць да буржуазных тэорыяў змыску, да тэорыяў, якія не прызнаюць класовай бараць-бы, эксплуатацыі капіталам працы і г. д.

Гэтыя ідэалёгі хацелі-б апраўдаць з погляду іх тэорыяў тую рэальную практыку кооперацыі, якая вы-ходзіць з капіталістычных адносін, як сваёй натураль-най асновы.

І вось з гэтага пагляду, які ў жыцці кооперацыі мае найбольш прыхільнікаў, кооперацыйны ідэал зьяў-ляецца нечым вельмі раздвоеным і кампрамісным.

Кооперацыя, пры гэтым разуменні ідэалёгіі мяшчачства, рыхуецца так: прыватная уласнасць па-вінна астаці, але пад формай дробнай уласнасці, якая даступна і работніку. Працэнты на капітал і, гэ-тым чынам, капіталістычны змыск гэтак сама павінны астаці, але, зноў-жа, умяркованы. Астаецца і экспа-атацыя капіталам працы, але гэтак жа ў пэўнай меры.

Адным словам, кооперацыя ў гэтым разуменні зьяўляецца нібы новай формай капіталізму, які абмя-жваецца дзеля адаваляння патрэбу працоў-ных мас.

Каб гэтае разуменне кооперацыі было праўдзі-вым, дык аб кооперацыйным ідэале ня было-б чаго і сказаць.

Бо ідэал, папраўдее кажучы, у тым толькі і ёсць, што ён зьяўляецца нібы найвышэйшай праў-дай, якая зусім ня ведае абмежаваньняў.

Ідэал ёсць найвышэйшая вартасць, на якой за-сноўваецца і з якой выходзяць ніжэйшыя вартасці, але вышэй чаго нічога няма і зусім быць ня можа.

Сацыяльны кампраміс, як-бы ён ні быў патрэбны ў практычным жыцці, ніколі ня стане ідэалам. На-адварот, ідэал заўсёды зьяўляецца сам па сабе, не-чым гэтым, што стаіць вышэй і зусім у баку ад усе-лякіх кампрамісаў.

Калі кооперацыя зьяўляецца толькі кампрамісам, значыць, яна ніяк ня можа быць сацыялістычным ідэалам.

Само сабой разумецца, што істнуючая коопера-цыйная ідэалёгія да гэтага часу не змагла адгадаць прыроду кооперацыйнага ідэалу. Наадварот, гэтая іде-алёгія зрабіла ўсё, каб зацямніць гэтую прыроду і каб прадставіць кооперацыю пад формай мяшчачскага са-цыяльнага кампрамісу.

Аднак, каб гэтая ідэалёгія была абрэктывна праў-давай і каб кооперацыя была толькі кампрамісам, дык было-б неразумела, адкуль практыка кооперацыі бярэ столькі ідэалізму.

А калі мы адкінем усякія тэорыі і зьвернемся да самага жыцця, дык нельга ня прыміць, што коопе-рацыйны рух пранікнуты самымі праўдзенымі і магут-ным, шчырым і глыбокім ідэалізмам.

Кооперацыя, на сваёй ідэалістычнасці, зьяўляю-ца чужою не адзіным сацыяльным рухам сучаснага жыцця.

У кооперацыі больш ідэалізму, чымся, напрыклад, у сацыялізме нашых дзён. Сучасны сацыялізм мае вузка-класавы характар і яго пафосам зьяўляецца, глаўным чынам, класавая барацьба—на адным бегу (полюсе) і класавая саідарнасць—на другім. Ведама, што і ў сацыялістычным руху, у якіх-бы ён формах не праяўляўся ў сучасны момант, усё-ж ткі шмат ёсць самага чыстага моральнага пафосу і ідэалізму. Але побач з гэтым сацыялістычным руху мае часамі вельмі нявысокага характару матывы—навет матывы проста ніякія, дужа выпрыжжыя, як, напрыклад, жадаць асабіста быць багатым, заідрасць бедных да багатых і івш. Усё разам узятае, мае надта складаную амаль-гаму з высокімі матывамі і стварае сваякшталны са-цыялістычны пафос, у каторым, побач з элементамі мо-ральнасці, надта вялікую ролю іграюць і матывы клас-савога і асабістага эгоізму.

Наадварот, кооперацыйны пафос зусім іншай пры-роды. У ім больш магутна зьічаць чыстыя, высокія струны чалавечай душы.

Кооператары любяць параўноўваць свой рух да руху першага хрысціянства і, сапраўды, нешта агуг-нае тут ёсць. Як і першыя хрысціяне, кооператары спадзяюцца адрадыць увесь сьвет не мячом і ўсікам, а супольнай, агульнай працай на карысць усіх: як і хрысціянства, кооперацыя інтэрнацыянальна, — яна стаіць далёка ад нацыянальных рамак і слабодна пер-рабіваецца за межы асобных дзяржаваў; як і хрыс-ціянства, кооперацыя намагаецца стварыць новы са-цыяльны сьвет з новым чалавекам, новымі формамі грамадзянскага жыцця, з новымі мэтам і новымі ма-тывамі паступкаў кожнага чалавека.

Праўда, ў рэальным жыцці кооперацыйны рух зьяўляецца класавым рухам. Але і першае хрысціян-ства ў гістарычнай праўдзенысці было класавым ру-хам, рухам сацыяльна абяздоленых і эксплуатаваных класаў грэка-рымскага грамадзянска.

На сваіх метах кооперацыя, як і першае хрыс-ціянства, стаіць вышэй усякіх класовых інтарэсаў.

Ідэал кооперацыі, як і сучаснага сацыялізму, ёсць у тым, каб грамадзянства больш ня ведало са-цыяльнай эксплуатацыі.

У рэальным кооперацыйным руху, ёсць шмат гэ-тай магутнай хваі сацыяльнага ідэалізму, што да-водзіць недастачу і слабасць істнуючай кооперацый-най ідэалёгіі.

Бо адкуль-жа бье гэтая ідэалістычная хваля, на-лі і я з крыніцы кооперацыйнага ідэалу, які жыве ў сьвядомасці кооперацыйнай масы?

Выходзіць, гэтым чынам, што існуе кооперацыйны ідэал, значыцца, ён ня мара, а некая рэальнасць, значыцца, кооперацыя не кампраміс, а нейкая найвы-шэйшая вартасць, якую навука павінна падрабозна апі-саць і ўстанавіць яе праўдзёную прыроду.

І ў гэтым выпадку, як і ў іншых, шэрая тэорыя апынулася з валу злітнага жыцця. Несьведомы ро-зум мас, аказваўся вышэйшым ад вучоных тэорыяў.

Кооперацыйны рух зусім не выпадаекава праявы наскрозь у сваіх вышэйшых праявах ідэалізмам, і я па-старарся даказаць, што кооперацыйны ідэал ня толькі існуе, але што гэта ёсць самы высокі сацыяльны ідэал, які толькі можа прыдумаць сабе слабы чалаве-чы розум.

(Працяг будзе.)

Беларуская кроніка.

Беларуская сельска-гаспадарчая часопісь.

Цэнтральны Беларускі сельска-гаспадарчы саюз мае ў хуткім часе выдаць двухтыднёвую сельска-гаспадарчую часопісь, пад агульным кіраваннем п. Уласава.

МЕНСКАЕ ЖЫЦЦЕ.

Сягоння, у дзень імянін Начальніка Польскай Дзяржавы Я. Пілсудкага, таварыства ім. Пілсудкага арганізуе урач. стасіць. Служачыя устаноў будучы вызвалены пасля 1-ай гадавіны ўдзель ад працы. Увечары ў мясцовым театры адбудзецца парадны спектакль і даклад на тэму: „Што зрабіў Начальнік Дзяржавы?“

Прывезд Начальніка Округу. Сяньня прыязджае з Варшавы Начальнік Округу п. Рачкоўскі, ездзіўшы туды ў звязку з міравымі перагаворамі з балыявікамі, у справе беларускіх граніц паміж Польшчай і Расіяй.

Выдача прапускоў сямёна. Камісар м. Менску, на моды дэлецыі міністра дарог з дня 13-га сакавіка г. г. № 166 затрымаў выдачу прапускоў на праезд чыгуначнай на невядомы тэрмін аж да новага распарадкавання.

Камісарыят м. Менску пачаў рэгістраваць усе мясцовыя грымдзкія установы, саюзы, прыватныя прадпрыемствы і кооператывы. Усе яны павінны ў кароткі тэрмін паведаміць аб ліку членаў, капіталах, складах праўлення і чынасьціх у 1918 г.

Хлеб толькі паялком. Падлуг прыказу намесніка начальніка Менскага Округу Вленскага на гэтых днях распачнецца выдача хлеба праз кооператывы, належачыя да цэнтральнай польскай супольнай таварыстваў.

Хлеб будзе выдавацца ўсім сябром кооператываў, ліч якіх дасягне 20.000, праз професійна-навычны саюз ім. Сташына і праз хрысціянска-дэмакратычны саюз.

На кожную сяброўскую кніжку будзе выдавацца штатна 1/2 фунта хлеба па цане 3 1/2 маркі за фунт. Патрэбную на выпечку гэтага хлеба муніцыпальны інспекторыят аправаўляе округу.

Гэты парадак выдачы хлеба будзе трымацца аж да таго, пакуль апропагандавальная секцыя магістрату не пачне выдачу хлеба па картках усіх людзей.

Вышэйшы прыказ выданы з мэтай прыняць на помач народу, пакуль ня будзе патрэбнай арганізацыі.

Упраўленне Менскага Округу зьявілася да мясцовага саюзу гавдляроў з вымагаўнем прыняць усе меры да таго, каб цана на хлеб была да 20 сакавіка павышана да 6 марак за фунт. Калі нічога ня ўдасца зрабіць да гэтага часу, дык саюз будзе зачынены, а ў адносінах да гавдляроў хлебам будуць прыняты строгія рэпрэсійныя меры. Калі ж хлеб зусім зьнікне з рынку, дык члены праўлення саюзу будуць асабіста адпавядаць.

Медыцынскі персанал у веку да 50 год, мужчыны і кабеты, якія жывуць у горадзе, навіны зарэгістравацца ў агра-жытні саветы ў агра-жытніх саветах да 24-га сакавіка. А тые з іх, хто жыве ў паветах, павінны зарэгістравацца ў павятовых старастах да 1-га красавіка.

Гэты загад стаіць у звязку з прызначэннем на службу саветарнага персанаду надалей аж пакуль закончыцца эпідэмія.

Пенсію магістрацкім служачым і рабочым пастаўлена фінансавая камісіяй новай думі павялічыць да норм урадových чыноўнікаў.

У Цэнтралсаюзе увайшлі зацверджаныя кооператывы вост у якіх мясцох: у Калядзічах, Паршаў-Слабодцы, Койданаўе і Влоні (Менскі павет) і маюць увайсці так сама кооператывы Ігуменскага павету.

Сельска-гаспадарскія прымады, закупленыя Цэнтралсаюзам у Англіі, пасля ўстаноўлення нормальнага гавдлёвага зьявіўся, маюць прыбыць у Менск.

На чыгуначных павільянах плата за пляцкарты на 100%. Пляцкартавыя білеты на парогоне Менск-Вільня каштуюць цяпер замест 20 і 40—40 і 60 мар.

Рэмонт паравозаў на беларускіх чыгуначках пачаўся гэтымі днямі. Па сканчэнні рамонту зьявіцца магчымасць аднавіць пасажырскі і таварны рух на лініі Варшава—Менск.

КИНЕМАТОГРАФ

„МОДЕРН“

Францискаўская ул.

КИНЕМАТОГРАФ

„ИЛЛЮЗИОН“

Мицкевича ул.

КИНЕМАТОГРАФ

„ЛЮКС“

Доминіканская ул.

масыць аднавіць пасажырскі і таварны рух на лініі Варшава—Менск.

Рэгістрацыя хворых гішпанкай і інфляцыяны аб'яўлена саветарным аддзелам упраўлення ўсходніх зямель. Падлуг гэтага загаду, усе дактары павінны паведаміць аб усіх выпадках за-надужаньняў.

Рэдактар—Я. ЛЁСІК.

Выдавец—К. ТАРАШЧАНКА.

ВНОВЬ ОТКРЫТАЯ

ПАРОВАЯ МЕЛЬНИЦА

К. М. КОНТОРОВИЧА

— при обойной фабрике —

Ново-Московская 35.

принимает помол разного зерна.

При мельнице так же хорошо оборудованная хлебопекарня. 86.

СТРАЧАНА пасведчаньне выдана Сявон-кай Уладай (М. Ямпольска), ка ім Марфы Сямёнавай—лічыць ня дзейным. 155.

ТОРГОВЫЙ И ЭКСПЕДИЦИОННЫЙ ДОМ

—) Ш. Фрейман с С-ями (—)

ВАРШАВА Налевка 2а

манешаць сваіх кліентаў, што ўсе справы па выкупам тавараў на Варшаву можна павесці ў кантору

М. ВИЛЕНЧИК (старший)

Койданаўская 19.

КУДА СОБЛАГОВОЛИТЕ ОБРАЩАТЬСЯ ЕЖЕДНЕВНО. 133.

Школа танцев „Рэкорд“.

Раковская, 15 (б. Зал Чарчэса). Возобновлен прием учеников и учений на курсы танцев. Занятия по вторникам, средам, пятницам и воскресеньям от 12 до 2 и от 7 до 9 ч. Учитель танцев Э. В. Альперович.

Дирекция И. К. Шинкевич. 130

Прощения-переводы

переписывание на пишущих машинах

к-ра ВЕЙНТРАУБА.

Ул. Мицкевича (Захарьевская) 86, при Ново-Московской гост. 109

БЕЛАРУСКИ ЦЭНТРАЛЬНЫ СЯЮЗ

— СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ —

гэтым прапануе ўсім беларусам спецыялістам сельскай гаспадаркі (аграномам, спецыялістам, інструктарам і тэхнікам) рэгістравацца ў канцелярыі Саюзу.

Менск, Койданаўская вул. 21, кв. 4.

121.

БЕЛАРУСКИ ЦЭНТРАЛЬНЫ СЯЮЗ

— СЕЛЬСКОЙ ГАСПАДАРКІ —

гэтым ападышчае, што пры Саюзе адчынена кансультацыйнае бюро. Мэта яго—даваць рады на пытаньні аб сельскай гаспадарцы і арганізацыі сельска-гаспадарскіх таварыстваў на мясцох.

Адрес: Менск, Койданаўская 21, кв. 4.

122.

ТОЛЬКО ДЛЯ ВЗРОСЛЫХ.

Кто хочет получить истинное удовольствие и наслаждение, пусть посмотрит бессмертное произведение.

БОКАЧЧИО ДЕКАМЕРОН

Почетные билеты действительны только на 1-й сеанс.

ВНИМАНИЕ!

Не считаясь с затратами, мы приобрели монопольное право на постановку известнейшего в мире шедевра кинематографии лучшей итальянской картины по бессмертному произведению ГАБРИЕЛЯ ДАНТУНИО

Кабирия 2-я серия, 14 частей с участием настоящего Маццета. В картине происходит землетрясение, извержение вулкана и пожар флота.

Для удобства публики сеансы распределены.

Картину сопровождает усиленный оркестр под управлением Г. Чилемана.

ВНИМАНИЕ!

СЕГОДНЯ НОВАЯ ПРОГРАМА.

В ПАРИКМАХЕРСКОЙ

ул. Мицкевича № 89, д. Луца, против сквера с пятницы 19 марта будут работать ПЕРВОКЛАССНЫЕ МОСКОВСКИЕ И ВАРШАВСКИЕ

— МАСТЕРА —

которые самые высочайшие требования клиентов удовлетворяют, в чем просим убедиться. С. М. Шадурский. 152

АКУШЕРКА из ВАРШАВЫ

и БЕРЕМЕННЫМ; имеются комнаты для секретно-больных.

Прием с 9 ч. утра до 7 ч. вечера.

Ул. Мицкевича (Захарьевская) д. 8, (8-й) кв. 8, 2-ой этаж. 108.

Всем и повсюду известная

ХИРОМАНТКА

мисс Борцова,

которая предсказывает с линии рук, зеркала, наружности человека, характер, болезни, кражи, любовь и путешествия, объясняет сны и предсказывает НАСТОЯЩЕЕ, ПРОШЛОЕ и БУДУЩЕЕ.

Пусть всякий посетит по адресу:

Минск, ул. Крещенской и Полицейской, д. Лоселевича, рядом с баней Плавского № 21—24, кв. № 2. 144

ПОКУПАЮ старые ЗУБЫ

искусств. негодные к употреблению. Справиться в магазине „Трикотаж“ Францискаўская 7, рядом с Гор. аптекой. 99.

Ресторан „СТОЛОВАЯ“

ежедневно открыт от 9 утра до 11 вечера.

ЗАВТРАКИ, ОБЕДЫ, УЖИНЫ И КРЕПКИЕ НАПИТКИ.

— Цены умеренные! —

Холодные закуски a la bar.

Захаревская 73.

С почтением И. Мусьян.

120.

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

Продовольственный Отдел Магистрата

объявляет, что с 20 с. м. во всех кооперативных лавках будет отпускатся соль по продовольственным карточкам (купон № 26) по 1 1/2 ф. на чел., по цене 1 м. 50 ф. за фунт. 151.

Тэхнічнае бюро і склад тэхнічнага начэньня.

Ю. А. Янубоускага.

Менск, Сырпухоўская, 19.

Будуць і абсталяваньні млыноў, лесавілак і інш. фаб. Электротэхнічныя установкі. Ремонт машынаў. Паравыя і газавыя лямпаабоды, ставкі. Абсталяваньне эксплятацыі торфянікаў на апар.

Упадкаваньне вузкакалейных чыгунак.

Бюро адчынена ад 9 да 4 гадзін.

84.

ПЕРВАЯ РУССКАЯ ХЛЕБОПЕКАРНЯ

С. О. Мигуцкого и К^о бывш. Штакеля.

Минск, Ново-Московский пер. д. Залкина прот. № 4.

ПРИНИМАЕТ ЗАКАЗЫ, ПОДРЯДЫ от войсковых частей, учреждений и кооперативов на выпечку ХЛЕБА и БУЛОК. Там же розничная продажа хлеба

ЦЕНЫ И КАЧЕСТВО ХЛЕБА ВНЕ КОНКУРЕНЦИИ. 89.

Старейшая водопроводно-электрическая

мастерская

Д. И. ЗИНГЕЛЯ

Волоская (Крещенская), 6, кв. 1

возобновила свои действия по устройству водопроводов, канализации, артезианских колодезь и электрического освещения.

Прием медно-котельных работ.

Фирма сущ. с 1890 г.

Менск. Друкарня Інавалідаў.